

شب نیمه ماه

این شب، شب ارزشمندی است که چند عمل در آن وارد شده است:

اول: غسل. (۱)

دوم: احیای آن شب به عبادت که فضیلت بسیار دارد. (۲)

سوم: زیارت امام حسین (علیه السلام) که زیارت آن حضرت در شب و روز نیمه رجب مورد تأکید قرار گرفته است. (۳)

چهارم: شش رکعت نماز بگذارد (هر دو رکعت با یک سلام) و در هر رکعتی «حمد» و «یس» و «ملک» و «توحید» را بخواند.

پنجم: بجا آوردن سی رکعت نماز، که در هر رکعت یک مرتبه «حمد» و ده مرتبه سوره «توحید» را بخواند، در روایتی از رسول خدا (صلی الله علیه و آله) پاداش فراوانی برای این نماز ذکر شده است. (۴)

ششم: دوازده رکعت نماز (هر دو رکعت به یک سلام) و در هر رکعت یک بار «حمد» و یک بار «سوره» را می خوانی و پس از پایان نمازها هر یک از سوره های «حمد»، «فلق»، «ناس»، «توحید» و «آیه الکرسی» و همچنین سوره «قدر» را چهار مرتبه می خوانی و پس از آن، چهار مرتبه می گویی: سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ. سپس می گویی: اللَّهُ اللَّهُ رَبِّي، لَا أُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا، مَا شَاءَ اللَّهُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.

این نماز را «سید» در «اقبال» از امام صادق (علیه السلام) روایت کرده است. (۵)

۱. زاد المعاد، صفحه ۱۹ و ۲۰.

۲. همان مدرک.

۳. همان مدرک.

۴. اقبال، صفحه ۶۵۶.

۵. همان مدرک.

روز نیمه رجب

روز مبارکی که در آن چند عمل وارد شده است:

۱- غسل کردن. (۱)

۲- زیارت امام حسین (علیه السلام)؛ در روایتی از محمد بن ابی نصر نقل شده است که از امام رضا (علیه السلام) سؤال کردم: «در چه ماهی زیارت امام حسین (علیه السلام) بهتر است؟» فرمود: «در نیمه رجب و نیمه شعبان». (۲)

۳- بجا آوردن نماز جناب سلمان

این نماز را که رسول گرامی اسلام (صلی الله علیه وآله) به وی آموخت، به این نحو است: ده رکعت نماز بجا می آوری (هر دو رکعت به یک سلام) و در هر رکعت، یک مرتبه «حمد»، سه مرتبه «توحید» و سه مرتبه «قل یا ایها الکافرون» را می خوانی و بعد از سلام نماز، دستها را بلند می کنی و می گویی:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، يُحْيِي وَيُمِيتُ، وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ، بِيَدِهِ الْخَيْرُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، إِلَهًا وَاحِدًا أَحَدًا فَرْدًا صَمَدًا، لَمْ يَتَّخِذْ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا.

معبودی نیست جز خدای یگانه که شریک ندارد فرمانروایی از آن اوست و ستایش مخصوص اوست زنده می کند و می میراند و اوست زنده ای که هرگز نمیرد هر چه خیر است بدست او است و او بر هر چیزی تواناست. آن معبود یگانه یکتای فرد بی نیازی که نگرفته است همدم و نه فرزندی.

آنگاه دست ها را بر روی صورت خود می کشی. (۳)

۴- چهار رکعت نماز بگزارد (هر دو رکعت به یک سلام) و پس از سلام دستهای خود را بگشاید و بگوید:

اللَّهُمَّ يَا مُدَلِّ كُلِّ جَبَّارٍ، وَيَا مُعِزَّ الْمُؤْمِنِينَ، أَنْتَ كَهْفِي حِينَ تُعِينِي

خدایا ای خوارکننده هر ستمکار سرکش و ای عزت بخش مؤمنان تویی پناهگاه من در آن هنگام که از

الْمَذَاهِبِ، وَأَنْتَ بَارِيُّ خَلْقِي رَحْمَةً بِي، وَقَدْ كُنْتُ عَنْ خَلْقِي غَنِيًّا،

راهها وامانده شوم و تویی که از روی مهری که به من داشتی به خلقت من دست زدی در صورتی که از خلقت من نیاز بودی

وَلَوْلَا رَحْمَتُكَ لَكُنْتُ مِنَ الْهَالِكِينَ، وَأَنْتَ مُؤَيَّدِي بِالنَّصْرِ عَلَيَّ أَعْدَائِي،

و اگر مهر تو نبود بطور مسلم من در زمره نابودان بودم و تویی که مرا بوسیله یاری دادن بر دشمنانم کمک دهی

وَلَوْلَا نَصْرُكَ إِيَّايَ لَكُنْتُ مِنَ الْمَفْضُوحِينَ، يَا مُرْسِلَ الرَّحْمَةِ مِنِّي

و اگر یاری تو نبود بطور حتم من از رسوایان بودم ای فرستنده رحمت از

معدنهای، وَمُنْشِئِ الْبَرَكَةِ مِنْ مَوَاضِعِهَا، يَا مَنْ خَصَّ نَفْسَهُ بِالشُّمُوحِ

معدنهای آن و ای پدید آورنده برکت از جاهای آن ای که مخصوص داشت خود را

وَالرَّفْعَةِ، فَأَوْلِيَاؤُهُ بِعِزِّهِ يَتَعَزَّزُونَ، وَيَا مَنْ وَضَعَتْ لَهُ الْمُلُوكُ نِيرَ الْمَدْلَةِ

به بلندی مقام و رفعت و از این رو دوستانش به عزت او عزیز گردند و ای که پادشاهان طوق مذلت

عَلَيَّ أَعْنَقَهُمْ، فَهُمْ مِنْ سَطَوَاتِهِ خَائِفُونَ، أَسْأَلُكَ بِكَيْنُونِيَّتِكَ الَّتِي

را برای او بر گردن نهاده اند و از سطوتهای او ترسانند از تو خواهم به حق بود کردنت که آن را

أَشْتَقُّهَا مِنْ كِبْرِيَاؤِكَ، وَأَسْأَلُكَ بِكِبْرِيَاؤِكَ الَّتِي أَشْتَقُّهَا مِنْ عِزَّتِكَ،

از کبریای خود جدایش کردی و از تو خواهم به حق کبریایت که آن را از عزتت برگرفتی و

وَأَسْأَلُكَ بِعِزَّتِكَ الَّتِي اسْتَوَيْتَ بِهَا عَلَيَّ عَرْشِكَ، فَخَلَقْتَ بِهَا جَمِيعَ خَلْقِكَ

از تو خواهم به حق عزتت که بوسیله آن بر عرش مستولی گشتی و بدان سبب همه خلق خود را آفریدی

فَهُمْ لَكَ مُذْعِنُونَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدًا وَ أَهْلَ بَيْتِهِ.

و همه به خدایت اعتراف دارند که درود فرستی بر محمد و خاندانش.

امام صادق(علیه السلام) از امیر مؤمنان علی(علیه السلام) نقل کرده است که: هر غمزده و اندوهگینی این دعا را

بخواند، خداوند متعال اندوه و غم او را برطرف می سازد.(۴)

۵- عمل امّ داوود: از مهمترین اعمال روز نیمه رجب، عمل «امّ داوود» است که به گفته علامه مجلسی: «شیخ

صدوق»، «شیخ طوسی» و «سید بن طاووس»(ره) به سندهای معتبر آن را نقل کرده اند. این عمل برای برآمدن

حاجات و رفع اندوه و غم، حل مشکلات و دفع ظلم ستمگران بسیار مؤثر است. (و به گفته «علامه مجلسی»، در

«زاد المعاد»، بارها تجربه شده است.)

اجمال این روایت و سبب نامگذاری آن به «امّ داوود» چنین است:

جناب فاطمه، مادر داوود بن حسن (نوه پسری امام حسن مجتبی(علیه السلام)) دایه امام صادق(علیه السلام) بود،

که فاطمه، امام صادق(علیه السلام) را با شیر داوود، شیر داده بود، هنگامی که «محمد بن عبدالله بن حسن» در مدینه قیام کرد، «منصور دوانیقی» لشکری را برای نبرد با آنان فرستاد که آنها را شکست دادند و محمد و برادرش ابراهیم را کشتند، و عبدالله بن حسن و جمعی از سادات را دستگیر نموده و به زندان عراق منتقل کردند، در میان آن گروه «داوود» نیز حضور داشت. مادر داوود می گوید: چون مدتی از حبس فرزندم گذشت و از او خبری به من نرسید، بسیار پریشان شدم و پیوسته تضرع و دعا می کردم و از صلحا و نیکان و برادران دینی برای نجات فرزندم طلب دعا می نمودم، ولی نتیجه ای نمی گرفتم و گاهی خبر کشته شدن داوود به من می رسید و گاه می گفتند که وی زنده است. روز به روز اندوه و مصیبت من بیشتر می شد و از دیدار او ناامیدتر می شدم. تا آن که شنیدم، امام صادق(علیه السلام) بیمار شده است. به عیادت آن حضرت رفتم، وقتی خواستم برخیزم، امام فرمود: از داوود چه خبر داری؟ من وقتی که نام «داوود» را شنیدم، گریستم و گفتم: فدایت شوم، داوود در عراق زندانی است، من که از دیدار او ناامیدم! از شما التماس دعا دارم، او را دعا کنید، او برادر رضاعی شماست! امام(علیه السلام) فرمود: چرا از دعای «استفتاح» و دعای «اجابت» و «نجاح»(۶) غافل! این دعا، دعایی است که درهای اجابت الهی را می گشاید و فرشتگان از آن استقبال می کنند و دعا کننده را به اجابت دعایش، بشارت می دهند و کسی که این دعا را بخواند، پاداش او بهشت است.

پرسیدم: این دعا و عمل به آن چگونه است؟

امام(علیه السلام) فرمود: ماه رجب نزدیک شده است و این ماه، ماهی ارزشمند است و دعاها در آن به اجابت می رسد، در سیزدهم و چهاردهم و پانزدهم ماه رجب، روزه بگیر! امام(علیه السلام) در ادامه نحوه اعمال را بیان کرد و فرمود: این دعا، بسیار شریف و پرارزش است که مشتمل بر اسم اعظم خداست و هر کس آن را بخواند، حاجت او برآورده می شود.

امّ داوود می گوید: آن حضرت، دعا را برای من نوشت، من آن را به خانه بردم و انجام دادم تا آن که در شب شانزدهم، پس از افطار و عبادت به خواب رفتم؛ رسول خدا(صلی الله علیه و آله) را در خواب دیدم، آن حضرت، علاوه بر بشارت بهشت و آمرزش گناهان، خبر آزادی و بازگشت فرزندم را به من داد؛ چند روزی نگذشت که پسرم آزاد شد و با عزت و احترام نزدم بازگشت و جریان آزادی خود و اموری را که سبب آن شد، برای من تعریف کرد.(۷)

کیفیت عمل امّ داوود:

چگونگی این عمل، مطابق روایت شیخ در «مصباح المتجهّد» (۸) به این نحو است که: روزهای سیزدهم و چهاردهم و پانزدهم ماه رجب را روزه می‌گیری، در روز پانزدهم، نزدیک ظهر غسل می‌کنی و چون ظهر شد، نماز ظهر و عصر را بجا می‌آوری، در حالی که رکوع و سجود را نیکو انجام می‌دهی. خوب است این عمل در مکان خلوتی باشد که چیزی تو را مشغول نسازد و انسانی با تو سخن نگوید؛ وقتی که نمازت به پایان رسید؛ رو به قبله می‌نشینی و این سوره‌ها را می‌خوانی:

۱- سوره حمد، صد مرتبه.

۲- سوره اخلاص، (قل هو الله احد)، صد مرتبه.

۳- آیه الکرسی، ده مرتبه.

۴- سوره‌های انعام، اسراء، کهف، لقمان، یس، صافات، حم سجده (فصلت)، جمعسق (شوری)، دخان، فتح، واقعه، ملک، ن و القلم و سوره انشقاق تا آخر قرآن، پس از پایان سوره‌های قرآنی، در همان حال که رو به قبله نشستند ای، این دعا را بخوان:

صَدَقَ اللهُ الْعَظِيمُ، الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ، ذُو الْجَلَالِ

درست فرمود خدای بزرگی که معبودی جز او نیست زنده و پاینده و صاحب جلالت

وَالْأَكْرَامِ، الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ، الْحَلِيمُ الْكَرِيمُ، الَّذِي لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ،

و بزرگواری است بخشاینده و مهربان بردبار و کریم است آن که مانندش چیزی نیست

وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ، الْبَصِيرُ الْخَبِيرُ، شَهِدَ اللهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ،

و او شنوا و دانا و بینا و آگاه است، گواه است خدا که معبودی جز او نیست

وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُوا الْعِلْمِ، قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ،

و فرشتگان و دانشوران گواهی داده اند که خدایی جز او نیست که عدالت بدو پایدار است و او عزیز و حکیم است

وَبَلَّغَتْ رُسُلُهُ الْكِرَامَ، وَأَنَا عَلَى ذَلِكَ مِنَ الشَّاهِدِينَ، اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ

و پیمبران بزرگوارش نیز آن را به مردم رساندند و من بر این مطلب گواهی دهم خدایا از آن توست ستایش

وَلَكَ الْمَجْدُ، وَلَكَ الْعِزُّ وَلَكَ الْفَخْرُ، وَلَكَ الْقَهْرُ وَلَكَ النُّعْمَةُ، وَلَكَ الْعِظَمَةُ

و از آن توست مجد و برای تو است عزت و خاص توست افتخار و شایسته تو است قهر و مخصوص توست نعمت و از آن توست عظمت

وَلِكِ الرَّحْمَةُ، وَلِكِ الْمَهَابَةُ وَلِكِ السُّلْطَانُ، وَلِكِ الْبِهَاءُ، وَلِكِ الْأَمْتِنَانُ،

و مخصوص توست رحمت و برای توست شکوه و خاص توست سلطنت و از آن توست درخشندگی و مخصوص توست نعمت بخشی

وَلِكِ السَّنْبِيحُ، وَلِكِ التَّقْدِيسُ، وَلِكِ التَّهْلِيلُ، وَلِكِ التَّكْبِيرُ، وَلِكِ مَا يُرَى

و برای توست پاکی و از آن توست پاکیزگی و برای توست یکتایی و مخصوص توست بزرگی و ملک توست آنچه دیده شود

وَلِكِ مَا لَا يُرَى، وَلِكِ مَا فَوْقَ السَّمَوَاتِ الْعُلَى، وَلِكِ مَا تَحْتَ الثَّرَى،

و آنچه دیده نشود و از توست آنچه بالای آسمانهای بلند است و از توست آنچه زیر زمین است

وَلِكِ الْأَرْضُونَ السُّفْلَى، وَلِكِ الْأَخِرَةُ وَالْأُولَى، وَلِكِ مَا تَرْضَى بِهِ مِنْ

و از توست زمینهای زیرین و از آن توست دنیا و آخرت و مخصوص توست آن و

التَّنَاءِ وَالْحَمْدِ وَالشُّكْرِ وَالنَّعْمَاءِ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى جِبْرِئِيلَ آمِينَكَ عَلَى

حمد و ثنا و شکر که تو پسندی و آنچه نعمت است نیز از توست خدایا درود فرست بر جبرئیل امین بر

وَحِيكَ، وَالْقَوَى عَلَى أَمْرِكَ، وَالْمُطَاعِ فِي سَمَوَاتِكَ، وَمَحَالِّ كَرَامَاتِكَ،

وحی تو و نیرومند در کار تو و آن کس که در آسمانها و جایگاههای کرامتهایت

الْمُتَحَمِّلِ لِكَلِمَاتِكَ، النَّاصِرِ لِنَبِيِّاتِكَ، الْمُدْمِرِ لِإِعْدَائِكَ، اللَّهُمَّ صَلِّ

فرمانش برند آن کس که سخنان تو را برساند یاور پیمبرانت و سرنگون کننده دشمنانت خدایا درود فرست

عَلَى مِيكَائِيلَ مَلِكِ رَحْمَتِكَ، وَالْمَخْلُوقِ لِرَأْفَتِكَ، وَالْمُسْتَعْفِرِ الْمُعِينِ

بر میکائیل فرشته رحمتت و آفریده شده برای بردن مهرت و آمرزش خواه و کمک کار

لِلْأَهْلِ طَاعَتِكَ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى إِسْرَافِيلَ حَامِلِ عَرْشِكَ، وَصَاحِبِ

فرمانبرانت خدایا درود فرست بر اسرافیل حمل کننده عرشت و صاحب

الصُّورِ الْمُنْتَظَرِ لِأَمْرِكَ، الْوَجِلِ الْمُشْفِقِ مِنْ خِيفَتِكَ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى

صور آن که چشم به راه دستور توست و نگران و بیمناک است از ترس تو خدایا درود فرست بر

حَمَلَةَ الْعَرْشِ الطَّاهِرِينَ، وَعَلَى السَّفَرَةِ الْكِرَامِ الْبُرَّةِ الطَّيِّبِينَ، وَعَلَى

حاملین پاکیزه عرش و بر سفیران گرامی و آن نیکان پاک و بر

مَلَائِكَتِكَ الْكِرَامِ الْكَاتِبِينَ، وَعَلَى مَلَائِكَةِ الْجَنَانِ، وَخَزَنَةِ النَّبِيرَانِ،

فرشتگان بزرگوار نویسنده و بر فرشتگان بهشت و نگهبانان دوزخ

وَمَلِكِ الْمَوْتِ وَالْأَعْوَانِ، يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ، اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى اٰبِنَا

و فرشته مرگ و کمک کارانش ای صاحب جلال و بزرگواری خدایا درود فرست بر پدر ما

اَدَمَ بَدِيْعِ فِطْرَتِكَ، الَّذِي كَرَّمْتَهُ بِسُجُوْدِ مَلَائِكَتِكَ، وَاَبَحْتَهُ جَنَّتِكَ، اَللّٰهُمَّ

آدم پدیده خلقت که گرامیش داشتی به سجده کردن فرشتگان و مباح کردی بر او بهشت را خدایا

صَلِّ عَلٰى اُمَّنَا حَوَّاءَ الْمُطَهَّرَةَ مِنَ الرَّجْسِ، الْمُصَفَّاتِ مِنَ الدَّنَسِ،

درود فرست بر مادر ما حوا که از پلیدی پاک و از چرکی و آلودگی مصفا گشت

الْمُفَضَّلَةَ مِنَ الْاِنْسِ، الْمُمْتَرَدَّةِ بَيْنَ مَحَالِّ الْقُدْسِ، اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى

و از میان آدمیان برتری داشت و در میان جایگاههای قدسیان رفت و آمد کرده خدایا درود فرست بر

هَابِيْلَ وَ شَيْثَ وَ اِدْرِيسَ وَ نُوحَ، وَ هُوْدَ وَ صَالِحَ، وَ اِبْرَاهِيْمَ وَ اِسْمَاعِيْلَ،

هابیل و شیث و ادريس و نوح و هود و صالح و ابراهيم و اسماعیل

وَ اِسْحٰقَ وَ يَعْقُوْبَ، وَ يُوْسُفَ وَ الْاَسْبٰطِ، وَ لُوْطَ وَ شَعِيْبَ، وَ اَيُّوْبَ

و اسحاق و يعقوب و يوسف و اسباط (يعقوب) و لوط و شعيب و ايوب

وَ مُوسٰى، وَ هَارُوْنَ وَ يُوْشَعَ، وَ مِيْشَا وَ الْخَضِرَ، وَ ذِي الْقَرْنَيْنِ وَ يُوْنُسَ،

و موسى و هارون و يوشع و ميشا و خضر و ذی القرنين و يونس

وَ اِلْيَاسَ وَ الْيَسَعَ، وَ ذِي الْكِفْلِ وَ طَالُوْتَ، وَ دَاوُدَ وَ سُلَيْمَانَ، وَ زَكَرِيَّا

و الياس و اليسع و ذا الكفل و طالوت و داوود و سليمان و زكريا

وَ شَعِيْبًا، وَ يَحْيٰى وَ تُوْرٰخَ، وَ مَتٰى وَ اِرْمِيَا، وَ حَيْقُوْقَ وَ دَانِيَالَ، وَ عَزِيْرَ

و شعيا و يحيى و تورخ و متی و ارميا و حيقوق و دانيال و عزير

وَ عِيْسٰى، وَ شَمْعُوْنَ وَ جَرَجِيْسَ، وَ الْحَوَارِيْنَ وَ الْاَتْبَاعَ، وَ خَالِدَ

و عيسى و شمعون و جرجيس و حواريين عيسى و پیروانشان و خالد و

وَ حَنْظَلَةَ وَ لُقْمَانَ، اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ، وَ اَرْحَمَ مُحَمَّدًا

حنظله و لقمان خدایا درود فرست بر محمد و آل محمد و رحمت فرست بر محمد

وَ آلِ مُحَمَّدٍ، وَ بَارِكْ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ وَ رَحِمْتَ

و آل محمد و برکت فرست بر محمد و آل محمد چنانچه درود فرستادی و رحمت

وَ بَارَكْتَ عَلٰى اِبْرَاهِيْمَ وَ آلِ اِبْرَاهِيْمَ، اِنَّكَ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ، اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى

و برکت فرستادی بر ابراهيم و آل ابراهيم که براستی تویی ستوده و بزرگوار خدایا درود فرست بر

الْاَوْصِيَاءَ، وَ السُّعْدَاءَ وَ الشُّهَدَاءَ وَ اٰئِمَّةِ الْهُدٰى، اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى الْاَبْدَالِ

اوصيا و اهل سعادت و شهيدان و امامان راهنما خدایا درود فرست بر ابدال (دسته ای از صلحا)

وَالْأَوْلَادِ، وَالسِّيَاحِ وَالْعِبَادِ، وَالْمُخْلِصِينَ وَالزُّهَادِ، وَالْأَهْلَ الْجِدِّ
 و اوتاد و سیاحان و پرستش کنندگان و مخلصان و پارسایان و اهل جدیت
 وَالْإِحْتِهَادِ، وَ اخْصُصْ مُحَمَّدًا وَ أَهْلَ بَيْتِهِ بِأَفْضَلِ صَلَوَاتِكَ، وَ اجْزَلِ
 و کوشش و مخصوص گردان محمد و خاندانش را به بهترین درودهایت و فراوانترین
 كَرَامَاتِكَ، وَ بَلِّغْ رُوحَهُ وَ جَسَدَهُ مِنِّي تَحِيَّةً وَ سَلَامًا، وَ زِدْهُ فَضْلًا وَ شَرَفًا
 کرامتهایت و به روح و جسدش از جانب من تحیت و سلامی برسان و فضل و شرافت
 وَ كَرَمًا، حَتَّى تُبَلِّغَهُ أَعْلَى دَرَجَاتِ أَهْلِ الشَّرَفِ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ،
 و بزرگواریش را فزون کن به حدی که او را به اعلی درجه اهل شرافت از پیمبران و رسولان
 وَ الْإِفْضَالِ الْمُقَرَّبِينَ، اللَّهُمَّ وَ صَلِّ عَلَيَّ مَنْ سَمَّيْتُ وَ مَنْ لَمْ أَسْمِ مِنْ
 و فاضلان مقربت برسانی خدایا درود فرست بر هرکس که من نام بردم و هرکه از
 مَلَائِكَتِكَ، وَ أَنْبِيَائِكَ وَ رُسُلِكَ وَ أَهْلِ طَاعَتِكَ، وَ أَوْصِلْ صَلَوَاتِي إِلَيْهِمْ
 فرشتگان و پیمبران و رسولان و فرمانبردارانت را که من نام نبردم و درودهای مرا بر ایشان و
 وَإِلَى أَرْوَاحِهِمْ، وَ اجْعَلْهُمْ إِخْوَانِي فِيكَ وَ أَعْوَانِي عَلَيَّ دُعَاؤِكَ، اللَّهُمَّ إِنِّي
 بر ارواحشان برسان و آنان را برادران من در دین و کمک کارانم در دعای به درگاہت قرار ده خدایا من
 أَسْتَشْفِعُ بِكَ إِلَيْكَ، وَ بِكَرَمِكَ إِلَيَّ كَرَمِكَ، وَ بِجُودِكَ إِلَيَّ جُودِكَ،
 شفیع گردانم تو را پیش خودت و کرمت را پیش کرمت و جودت را پیش جودت
 وَ بِرَحْمَتِكَ إِلَيَّ رَحْمَتِكَ، وَ بِأَهْلِ طَاعَتِكَ إِلَيْكَ، وَ أَسْأَلُكَ اللَّهُمَّ بِكُلِّ مَا
 و رحمتت را پیش رحمتت و اهل طاعتت را پیش درگاہت و از تو خواهم خدایا به هرچه
 سَأَلْتُكَ بِهِ أَحَدٌ مِنْهُمْ، مِنْ مَسْئَلَةٍ شَرِيفَةٍ غَيْرِ مَرْدُودَةٍ، وَ بِمَا دَعَوْتُكَ بِهِ مِنْ
 یکی از آنها بوسیله آن تو را خواسته از سؤالهای شریفی که برنگشته و به آنچه تو را خوانده اند
 دَعْوَةٍ مُجَابَةٍ غَيْرِ مُخَيَّبَةٍ، يَا اللَّهُ يَا رَحْمَنُ يَا رَحِيمُ، يَا حَلِيمُ يَا كَرِيمُ، يَا
 از دعای پذیرفته شده ای که به نومیدی نکشیده ای خدا ای بخشاینده ای مهربان ای بردبار ای کریم ای
 عَظِيمُ يَا جَلِيلُ، يَا مُنِيلُ يَا جَمِيلُ، يَا كَفِيلُ يَا وَكِيلُ، يَا مُقِيلُ يَا مُجِيرُ، يَا
 بزرگ ای با جلالت ای بخشنده ای زیبا ای سرپرست ای وکیل ای نادیده گیر ای پناه ده ای
 خَبِيرُ يَا مُنِيرُ، يَا مُبِيرُ يَا مَنِيْعُ، يَا مُدِيلُ يَا مُحِيلُ، يَا كَبِيرُ يَا قَدِيرُ، يَا
 آگاه ای روشنی ده ای نابود کن ای والامقام ای چرخاننده ای جابه جا کننده ای بزرگ ای توانا ای
 بَصِيرُ يَا شَكُورُ، يَا بَرُّ يَا طَهْرُ، يَا طَاهِرُ يَا قَاهِرُ، يَا ظَاهِرُ يَا بَاطِنُ، يَا
 بینا ای شکرپذیر ای نیکوکار ای پاک ای پاکیزه ای قاهر ای پیدا ای پنهان ای

سَاتِرٌ يَا مُحِيطٌ، يَا مُقْتَدِرٌ يَا حَفِيطٌ، يَا مُتَجَبِّرٌ يَا قَرِيبٌ، يَا وَدُودٌ يَا
 پرده پوش ای احاطه دار ای با اقتدار ای نگهبان ای دارای بزرگی ای نزدیک ای محبوب همه ای
 حَمِيدٌ، يَا مَجِيدٌ يَا مُبْدِئٌ، يَا مُعِيدٌ يَا شَهِيدٌ، يَا مُحْسِنٌ يَا مُجْمِلٌ، يَا مُنْعِمٌ
 ستوده ای بزرگوار ای پدیدآورنده ای بازگرداننده ای گواه ای احسان بخش ای نیکوبخش ای نعمت بخش
 يَا مُفْضِلٌ، يَا قَابِضٌ يَا بَاسِطٌ، يَا هَادِيٌ يَا مُرْسِلٌ، يَا مُرْشِدٌ يَا مُسَدِّدٌ، يَا
 ای زیاده بخش ای گیرنده ای گشایش ده ای راهنما ای فرستنده ای رهنمون ای محکم کننده ای
 مُعْطَى يَا مَانِعٌ، يَا دَافِعٌ يَا رَافِعٌ، يَا بَاقِيٌ يَا وَاقِيٌ، يَا خَلَّاقٌ يَا وَهَّابٌ، يَا
 دهنده ای منع کننده ای جلوگیری کننده ای بلند کننده ای باقی ای نگهدار ای آفریننده ای بخشش پیشه ای
 تَوَّابٌ يَا فَتَّاحٌ، يَا نَفَّاحٌ يَا مُرْتَّاحٌ، يَا مَنْ بِيَدِهِ كُلُّ مِفْتَاحٍ، يَا نَفَّاعٌ يَا رَوِّفٌ
 توبه پذیر ای گشاینده ای زیاده بخش ای رحمت بخش ای که بدست اوست هر کلید ای سودرسان ای مهربان
 يَا عَظُوفٌ، يَا كَافِيٌ يَا شَافِيٌ، يَا مُعَافِيٌ يَا مُكَافِيٌ، يَا وَفِيٌ يَا مُهَيِّمِنٌ، يَا
 ای باعظوفت ای کفایت کننده ای درمان بخش ای بهبودی بخش ای پاداش دهنده ای با وفا ای نگهبان خلق ای
 عَزِيزٌ يَا جَبَّارٌ يَا مُتَكَبِّرٌ، يَا سَلَامٌ يَا مُؤْمِنٌ، يَا أَحَدٌ يَا صَمَدٌ، يَا نُورٌ يَا
 با عزت ای جبار ای بزرگوار ای سلامت بخش ای ایمنی بخش ای یکتا ای بی نیاز ای نور ای
 مُدَبِّرٌ، يَا فَرْدٌ يَا وَثَرٌ، يَا قُدُّوسٌ يَا نَاصِرٌ، يَا مُوَسِّسٌ يَا بَاعِثٌ، يَا وَارِثٌ يَا
 مدبر کارها ای یگانه ای تنها ای پاکیزه ای یاور ای همدم ای برانگیزنده ای ارث برنده ای
 عَالِمٌ، يَا حَاكِمٌ يَا بَادِيٌ، يَا مُتَعَالِيٌ يَا مُصَوِّرٌ، يَا مُسَلِّمٌ يَا مُتَحَبِّبٌ، يَا قَائِمٌ
 دانا ای حکم کننده ای آغاز کننده ای برتر ای صورت بخش ای سلامت بخش ای دوستی‌ورز ای قائم به کار خلق
 يَا دَائِمٌ، يَا عَلِيمٌ يَا حَكِيمٌ، يَا جَوَادٌ يَا بَارِيٌّ، يَا بَارٌ يَا سَارٌ، يَا عَدْلٌ يَا
 ای جاویدان ای دانا ای فرزانه ای بخشنده ای آفریننده ای نیکوکار ای شادی بخش ای دادگستر ای
 فَاصِلٌ، يَا دَيَّانٌ يَا حَنَّانٌ، يَا مَنَّانٌ يَا سَمِيعٌ، يَا بَدِيعٌ يَا خَفِيرٌ، يَا مُعَيِّرٌ يَا
 جداکننده ای جزا ده ای نعمت بخش ای عطابخش ای شنوا ای پدیدآورنده ای پناه ده ای تغییر دهنده ای
 نَاشِرٌ، يَا غَافِرٌ يَا قَدِيمٌ، يَا مُسَهِّلٌ يَا مَيِّسِرٌ، يَا مُمِيتٌ يَا مُحْيِيٌ، يَا نَافِعٌ يَا
 نشر دهنده ای آمرزنده ای قدیم ای آسان کننده ای هموارکننده ای میراننده ای زنده کننده ای سود ده ای
 رَازِقٌ، يَا مُقْتَدِرٌ يَا مُسَبِّبٌ، يَا مُعِيْثٌ يَا مُعْنَى يَا مُقْنَى، يَا خَالِقٌ يَا رَاصِدٌ،
 روزی ده ای با اقتدار ای سبب ساز ای فریادرس ای بی نیاز کننده ای دارایی دهنده ای آفریننده ای نگهبان
 يَا وَاحِدٌ يَا حَاضِرٌ، يَا جَابِرٌ يَا حَافِظٌ، يَا شَدِيدٌ يَا غِيَاثٌ، يَا عَائِدٌ يَا
 ای یگانه ای حاضر ای جبران کننده ای نگهدار ای استوار ای فریادرس ای ثروت ده ای

قَابِضُ يَا مَنْ عَلَا فَاسْتَعْلَى، فَكَانَ بِالْمَنْظَرِ الْأَعْلَى، يَا مَنْ قُرْبَ فِدْنَا،
 گیرنده ای که والایی و برتری و به دیدگاه اعلایی ای که نزدیکی و بسیار هم نزدیک
 وَبَعْدَ فَنَائِي، وَعَلِمَ السِّرَّ وَأَخْفَى، يَا مَنْ إِلَيْهِ التَّدْبِيرُ وَلَهُ الْمَقَادِيرُ، وَيَا
 و دور است و بسیار هم دور دانای سرّ و نهان ای که تدبیر امور با اوست و اندازه ها از اوست و ای
 مِنَ الْعَسِيرِ عَلَيْهِ [سَهْلٌ] يَسِيرٌ، يَا مَنْ هُوَ عَلَى مَا يَشَاءُ قَدِيرٌ، يَا مُرْسِلَ
 که دشوار برای او سهل و آسان است ای که بر هر چه بخواهد تواناست ای فرستنده
 الرِّيَّاحِ، يَا فَالِقَ الْأَصْبَاحِ، يَا بَاعِثَ الْأَرْوَاحِ، يَا ذَا الْجُودِ وَالسَّمَّاحِ، يَا
 بادها ای شکافنده سپیده صبح ای برانگیزاننده ارواح ای صاحب جود و سخاوت ای
 رَادًّا مَا قَدْ فَاتَ، يَا نَاشِرَ الْأَمْوَاتِ، يَا جَامِعَ الشَّتَاتِ، يَا رَازِقَ مَنْ
 برگرداننده آنچه از دست رفته ای زنده کننده مردگان ای گردآورنده پراکنده ها ای روزی ده
 يَشَاءُ [بِغَيْرِ حِسَابٍ]، وَيَا فَاعِلِ مَا يَشَاءُ كَيْفَ يَشَاءُ، وَيَا ذَا الْجَلَالِ
 بی حساب بهر که خواهی و ای انجام دهنده هر چه بخواهی بهر طور که خواهی و ای صاحب جلالت
 وَالْأَكْرَامِ، يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ، يَا حَيًّا حِينَ لَا حَيَّ، يَا حَيُّ يَا مُحْيِيَ الْمَوْتَى،
 و بزرگواری ای زنده ای پاینده ای زنده در آن هنگام که زنده ای نبود ای زنده کن مردگان
 يَا حَيُّ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، بَدِيعَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ، يَا إِلَهِي وَ سَيِّدِي صَلِّ
 ای زنده که معبودی جز تو نیست پدیدآورنده آسمانها و زمین ای معبود من و آقای من درود فرست
 عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ، وَارْحَمِ مُحَمَّدًا وَ آلَ مُحَمَّدٍ، وَبَارِكْ عَلَى
 بر محمد و آل محمد و رحمت فرست بر محمد و آل محمد و برکت ده بر
 مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ وَ بَارَكْتَ وَ رَحِمْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَ آلِ
 محمد و آل محمد چنانچه درود فرستادی و برکت دادی و رحمت فرستادی بر ابراهیم و آل
 إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، وَارْحَمِ ذُلِّي وَ فَاقَتِي وَ فَقْرِي، وَ أَنْفِرَادِي
 ابراهیم که براستی تویی ستوده و بزرگواری و رحم کن به خواری من و بیچارگی و نداریم و تک
 وَوَحْدَتِي، وَخُضُوعِي بَيْنَ يَدَيْكَ، وَاعْتِمَادِي عَلَيْكَ، وَتَضَرُّعِي إِلَيْكَ،
 و تنهاییم و فروتنیم در برابرت و اعتمادی که بر تو دارم و زاریم به درگاهت
 أَدْعُوكَ دُعَاءَ الْخَاضِعِ الذَّلِيلِ، الْخَاشِعِ الْخَائِفِ، الْمُسْتَفِيقِ الْبَائِسِ،
 تو را خوانم خواندن شخص فروتن خوار خاشع ترسان هراسان پریشان
 الْمَهِينِ الْحَقِيرِ، الْجَائِعِ الْفَقِيرِ، الْعَائِدِ الْمُسْتَجِيرِ، الْمَقْرِبِ بَدْنِهِ، الْمُسْتَغْفِرِ
 بی مقدار کوچک گرسنه فقیر پناهنده پناه خواه معترف به گناه آمرزش خواه

مِنْهُ، الْمُسْتَكِينِ لِرَبِّهِ، دُعَاءَ مَنْ أَسْلَمْتَهُ تِقْتَهُ (۹)، وَرَفَضْتَهُ أَحِبَّتَهُ،

از گناه درمانده و زاری کننده به درگاه پروردگار و خواندن شخصی که یاران مورد اعتمادش او را واگذارده و دوستانش او را رها کرده

وَ عَظُمَتْ فَجِيعَتُهُ، دُعَاءَ حَرِقِ حَزِينٍ، ضَعِيفِ مَهِينٍ، بَأْسِ مُسْتَكِينٍ

و درد جانسوزش بزرگ گشته خواندن شخص دلسوخته غمگین ناتوان بی مقدار پریشان درمانده ای

بِكَ مُسْتَجِيرٍ، اَللّٰهُمَّ وَاسْتَلِّكَ بِاَنَّكَ مَلِيكٌ، وَ اَنَّكَ مَا تَشَاءُ مِنْ اَمْرٍ يَكُوْنُ،

که به تو پناه آورده خدایا از تو خواهم چون تویی فرمانروا و تو چنانی که هرکاری را بخواهی می شود

وَ اَنَّكَ عَلِيٌّ مَا تَشَاءُ قَدِيْرٌ، وَاسْتَلِّكَ بِحُرْمَةِ هَذَا الشَّهْرِ الْحَرَامِ، وَ الْبَيْتِ

و تویی که بر هر چه بخواهی توانایی و از تو خواهم به حرمت این ماه محترم و خانه

الْحَرَامِ، وَ الْبَلَدِ الْحَرَامِ، وَ الرُّكْنِ وَ الْمَقَامِ، وَ الْمَشَاعِرِ الْعِظَامِ، وَ بِحَقِّ

محترم (کعبه) و شهر محترم (مکه) و رکن و مقام و مشعرهای بزرگ (جاهای مناسک حج) و به حق

نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ وَ آلهِ السَّلَامِ، يَا مَنْ وَهَبَ لَادِمَ شَيْثًا، وَ لِابْرَاهِيْمَ

پیامبرت محمد علیه و آله السلام ای که شیث را به آدم بخشیدی و اسماعیل و

اسْمَاعِيْلَ وَ اسْحَاقَ، وَ يَا مَنْ رَدَّ يُوْسُفَ عَلٰى يَعْقُوْبَ، وَ يَا مَنْ كَشَفَ

اسحاق را به ابراهیم دادی و ای که یوسف را به یعقوب برگرداندی و ای که پس از

بَعْدَ الْبَلَاءِ ضَرَّ اَيُّوْبَ، يَا رَادَّ مُوسٰى عَلٰى اُمِّهِ، وَ زَاوَدَ الْخِضْرَ فِي عِلْمِهِ،

مبتلا شدن ایوب ناراحتیش را برطرف کردی ای که موسی را به مادرش برگرداندی و دانش خضر را افزون کردی

وَ يَا مَنْ وَهَبَ لِدَاوُدَ سُلَيْمَانَ، وَ لِزَكَرِيَّا يَحْيٰى، وَ لِمَرْيَمَ عِيسٰى، يَا حَافِظَ

ای که دادی به داود و سلیمان را و به زکریا یحیی را و به مریم عیسی را ای نگهدار

بِنْتِ شُعَيْبٍ، وَ يَا كَافِلَ وَ لَدَّ اُمَّ مُوسٰى، اَسْتَلِّكَ اَنْ تُصَلِّيَ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ آلِ

دختر شعیب ای کفالت کننده فرزند مادر موسی از تو خواهم که درود فرستی بر محمد و آل

مُحَمَّدٍ، وَ اَنْ تَغْفِرَ لِيْ ذُنُوْبِيْ كُلِّهَا، وَ تُجِيْرَنِيْ مِنْ عَذَابِكَ، وَ تُوجِبَ لِيْ

محمد و گناهانم را بیامیزی و از عذاب خود مرا در پناه گیری و مرا مستوجب

رِضْوَانِكَ، وَ اَمَانِكَ وَ اِحْسَانِكَ، وَ غُفْرَانِكَ وَ جِنَانِكَ، وَ اَسْتَلِّكَ اَنْ تُفَكَّ

خشنودی و ایمنی و احسان و آمرزش و بهشتت قرار دهی و از تو خواهم که باز کنی برایم

عَنِّيْ كُلَّ حَلْقَةٍ بَيْنِيْ وَ بَيْنَ مَنْ يُؤْذِنِيْ، وَ تَفْتَحَ لِيْ كُلَّ بَابٍ، وَ تُلَيِّنَ لِيْ

هر حلقه ای که میان من و میان آزار کننده من است و بگشایی به رویم هر دری را و نرم کنی برایم

كُلَّ صَعْبٍ، وَ تُسَهِّلَ لِيْ كُلَّ عَسِيْرٍ، وَ تُخْرِسَ عَنِّيْ كُلَّ نَاطِقٍ بَشَرٍ،

هر دشواری را و آسان کنی برایم هر مشکلی را و لال کنی از من زبان هر بدگو را
وَتَكْفَعَنَّ عَنِّي كُلَّ بَاغٍ، وَتَكْبِتَ عَنِّي كُلَّ عَدُوٍّ لِي وَحَاسِدٍ، وَتَمْنَعَنَّ مِنِّي كُلَّ
و بازداری از من هر زورگو را و خوار کنی دشمنان و حسودان مرا و بازداری از من
ظالم، وَتَكْفِينِي كُلَّ عَائِقٍ يَحُولُ بَيْنِي وَبَيْنَ حَاجَتِي، وَ يُحَاوِلُ أَنْ يُفَرِّقَ
هر ستمگری را و کفایت کنی از من هر مانعی را که میان من و حاجتم حائل شود و بخواهد که
بَيْنِي وَبَيْنَ طَاعَتِكَ، وَيَبْطِنِي عَنْ عِبَادَتِكَ، يَا مَنْ الْجَمِّ الْجِنِّ الْمُتَمَرِّدِينَ،
میان من و اطاعت تو را جدایی اندازد و از پرستش تو بازم دارد ای که مهار کردی جنیان نافرمان را
وَ قَهَرَ عَتَاةَ الشَّيَاطِينِ، وَأَذَلَّ رِقَابَ الْمُتَجَبِّرِينَ، وَ رَدَّ كَيْدَ الْمُتَسَلِّطِينَ
و مقهور ساختی شیاطین سرکش را و گردن گردن کشان را به خواری کشاندی و نقشه های شوم مسلط شدگان
عَنِ الْمُسْتَضْعَفِينَ، أَسْأَلُكَ بِقُدْرَتِكَ عَلَيَّ مَا تَشَاءُ، وَتَسْهِيْلِكَ لِمَا
را از ناتوانها بازگرداندی از تو خواهم به حق تواناییت بر هرچه خواهی و آسان کردنت هر چه
تَشَاءُ كَيْفَ تَشَاءُ، أَنْ تَجْعَلَ قَضَاءَ حَاجَتِي فِيمَا تَشَاءُ.
را بهر نحو که خواهی که قرار دهی بر آوردن حاجتم را در هر چه خواهی.
آنگاه بر زمین سجده کن و دو طرف صورت را روی خاک (روی مهر) بگذار و بگو:
اللَّهُمَّ لَكَ سَجَدْتُ، وَبِكَ آمَنْتُ، فَارْحَمْ ذُلِّي وَفَاقَتِي، وَاجْتِهَادِي وَتَضَرُّعِي، وَمَسْكَنتِي وَفَقْرِي إِلَيْكَ يَا رَبِّ.
خدایا برای تو سجده می کنم و به تو ایمان دارم پس رحم کن به خواری من و نداریم و سعی و کوششم و زاری و
بیچارگی ام و نیازم به درگاہت ای پروردگار.

و کوشش کن که اشکی از چشمانت سرازیر شود، هرچند اندک باشد که این علامت استجاب است. (۱۰)

۱. مصباح المتهجد، صفحه ۸۰۷

۲. همان مدرک و اقبال، صفحه ۶۵۷.

۳. اقبال، صفحه ۶۵۷.

۴. اقبال، صفحه ۶۵۷.

۵. زاد المعاد، صفحه ۲۱.

۶. «استفتاح» به معنای طلب نصرت و فتح و یاری است و «نجاح» نیز به معنای ظفر و پیروزی است. (بحارالانوار، جلد ۸۱، صفحه ۳۷۶).

۷. زاد المعاد، صفحه ۲۱ - ۲۴ (با تلخیص و تصرف) و اقبال، صفحه ۶۵۸.

۸. مصباح المتهجد، صفحه ۸۰۷.

۹. مصباح المتهجد: نَفْسُهُ.

۱۰. مصباح المتهجد، صفحه ۸۱۴.